

GRUNDEXAMEN INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRD

LÄROPLAN NÄRVÅRDARE

ÅLANDS VÅRDINSTITUT
Fastställd av direktionen 26.6.2008

INNEHÅLL

1.	FÖRORD	4
2.	UTBILDNINGENS STRUKTUR	5
3.	MÅL FÖR UTBILDNING INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRD	6
4.	GRUNDLÄGGANDE VÄRDEN OCH PRINCIPER FÖR UTBILDNINGEN	7
	4.1. Grundläggande värden	7
	4.1.1. Utbildning	7
	4.1.2. Vård och omsorg.....	7
	4.1.3. Hälsa.....	7
	4.1.4. Kunskap	7
	4.2. Grundläggande principer	8
	4.2.1. Studerande i centrum	8
	4.2.2. Valfrihet och flexibilitet.....	8
	4.2.3. Kontakter till arbetslivet och bildande av nätverk	8
	4.2.4. Kontinuerlig utvärdering.....	8
	4.3. Aktuella teman i utbildningen	9
5.	STUDIERNAS UPPBYGGNAD	10
	5.1. Gemensamma studier.....	11
	5.2. Yrkesinriktade studier.....	11
	5.3. Valfria studier	11
	5.4. Perioder av studiehelheter läsår 1-2.....	12
	5.5. Krav för fortskridande i studiegången.....	13
6.	YRKESINRIKTADE STUDIEHELHETER	13
	6.1. Stöd för utveckling och handledning 16 sv	15
	6.2. Vård och omsorg 22 sv	15
	6.3. Stöd för rehabilitering/habilitering 12 sv.....	17
	6.4. Yrkesinriktade studier per utbildningsprogrammet 40 sv	19
7.	UTVÄRDERING VITSORDSGIVNING, TILLGODORÄKNANDE OCH OMVANDLING AV VITSORD.....	20
	7.1. Utvärdering	20
	7.2. Vitsordsgivning	20
	7.3. Tillgodoräknande	20
	7.4. Omvandling av vitsord	20
8.	STUDIEHANDLEDNING	21
9.	VUXENUTBILDNING	22
10.	LÄROAVTALSUTBILDNING.....	23

1. FÖRORD

Läroplanens uppgift är att förmedla information till de studerande så att de kan planera sina studier. Den skall fungera som hjälpmedel vid planeringen, utvecklingen, utvärderingen av undervisningen samt vid säkerställandet av undervisningens kvalitet. Läroplanen ger också arbetslivet och övriga intressentgrupper information om utbildningens mål och vilken undervisning som erbjuds. Dessutom är läroplanen ett redskap för samarbete och utvecklingsarbete.

De förändrade behoven inom hälso- och sjukvården samt inom socialvården är bakgrund till att utbildningsprogrammet för grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdarexamen, har vuxit fram. Social- och hälsovårdsutbildning som ges på Åland skall fylla samma krav som motsvarande utbildning i riket¹. Examen för närvårdarutbildningen vid Ålands vårdinstitut följer de riksomfattande grunderna för läroplanen.² Läroplanen är även anpassad till de regionala behoven.³

I den läroplansbaserade utbildningen som leder till yrkesinriktade grundexamina är yrkesprov som utvärderingsform ett led i bedömningen av studerande⁴. För att garantera yrkesprovets kvalitet används det examensspecifika nationella yrkesprovsmaterialet för läroplansbaserade yrkesprov och nationella bedömningskriterier för fristående examen.

En examen som avlagts inom den yrkesinriktade grundutbildningen och som till sin omfattning är minst tre år, ger allmän behörighet för fortsatta studier vid yrkeshögskolor⁵ och universitet⁶. Beroende av hur de valbara studierna utnyttjas kan utbildningen också ge behörighet för högskolestudier i Sverige.

Examensbetyget inom den läroplansbaserad utbildningen är tvådelat och innefattar ett avgångsbetyg i vilket samtliga studiehelheter ingår, och ett yrkesprovsbetyg som innehåller enbart de yrkesinriktade studiernas studiehelheter. För fristående examen utfärdas betyg av examenskommissionen vilket undertecknas av rektor.

Examen registreras hos Rättsskyddscentralen för hälsovården⁷ som även övervakar yrkesutövandet.

¹ Republikens presidents Förordning 15.7.2005 Nr 37/2005 om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland.

² Lag om yrkesutbildning 21.8.1998/630; Förordning om yrkesutbildning 6.11.1998/811; Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning 21.8.1998/631; Förordning om yrkesinriktad vuxenutbildning 6.11.1998/812.

³ Landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå (2002/82); Landskapsförordning (2002:88) om utbildning på gymnasialstadienivå.

⁴ Planering, genomförande och bedömning av yrkesprov regleras av lag om ändring av lagen om yrkesutbildning 15.7.2005/601; Statsrådets förordning om ändring av förordningen om yrkesutbildning 21.7.2005/603; Utbildningsstyrelsens föreskrift 30.9.2005 Dnr32/011/2005 om grunder för läroplanen och för fristående examina inom den yrkesinriktade grundutbildningen.

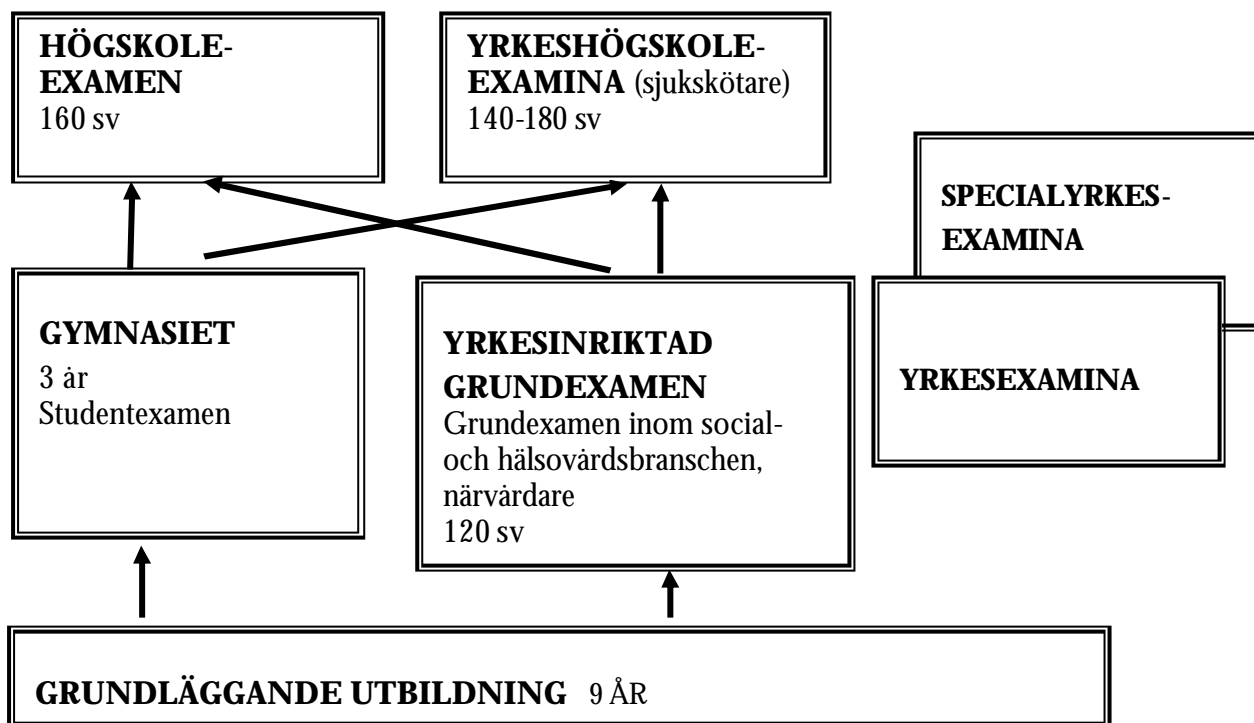
⁵ Undervisningsministeriets beslut 30.12.1998 18/011/98

⁶ Universitetsförordning 6.2.1998/115.

⁷ I enlighet med Lag om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården 28.6.1994/559 och Förordningen om rättsskyddscentralen för hälsovården 27.11.1992/1121.

2. UTBILDNINGENS STRUKTUR

Utbildning inom social- och hälsovården kan erhållas på olika nivåer. De studerande kan bygga på sin utbildning från en nivå till följande, från grundskola till gymnasialstadiet och vidare till utbildning på yrkeshögskola och högskola.

Figur 1. Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare samt placeringen i utbildningssystemet.

Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare, omfattar enligt den riksomfattande läroplanen 120 studieveckor. Denna läroplan följer Utbildningsstyrelsens föreskrift 7/011/2001 och slutförda studier ger behörighet för fortsatta studier till sjukskötare vid yrkeshögskolor i riket och vårdhögskolor i Sverige. Studerande kan efter slutförda grundstudier välja mellan nio utbildningsprogram som erbjuder fördjupade kunskaper inom respektive område. Utbildningsprogrammen från de riksomfattande läroplansgrunderna är följande:

- Utbildningsprogram för akutvård
- Utbildningsprogram för rehabilitering
- Utbildningsprogram för vård och fostran av barn och unga
- Utbildningsprogram för mentalhälsoarbete och missbrukarvård
- Utbildningsprogram för sjukvård och omsorg
- Utbildningsprogram för mun- och tandvård
- Utbildningsprogram för handikappomsorg
- Utbildningsprogram för äldreomsorg
- Utbildningsprogram för kundbetjäning och informationshantering

3. MÅL FÖR UTBILDNING INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRD

Arbetet inom social- och hälsovårdsbranschen ställs inför utmaningar i och med ständiga förändringar i samhället. Antalet åldringar ökar och den arbetsföra befolkningens medelålder stiger. Samhället kommer att ha begränsade ekonomiska resurser och antalet utslagna i samhället ökar. Komplexa och nya folkhälsoproblem uppstår. Internationaliseringen i samhället och den snabba vetenskapliga och teknologiska utvecklingen ställer också nya krav på både utbildning och vårdverksamhet.

Utbildningens mål, som anges i de nationella läroplansgrunderna⁸, är att stödja den studerandes utveckling så att hon/han, beroende på utbildningens längd och innehåll:

- tillägnar sig sådana kunskaper och färdigheter som utgör grunden för hur man arbetar i olika miljöer inom social- och hälsovården, både självständigt och som medlemmar i multiprofessionella arbetsgrupper
- ökar sin självkänedom, inlevelseförmåga, samarbetsförmåga och sin medvetenhet om det etiska ansvaret så att hon/han kan bemöta sina klienter/patienter, deras anhöriga och övriga som deltar i vården
- stimuleras att utveckla ett kritiskt flexibelt arbetssätt så att hon/han kan medverka till förändrings- och utvecklingsarbete inom social- och hälsovården
- förstår att kunskap är föränderlig och att hon/han är tvungen att inrikta sig på ett livslångt lärande och att hela tiden vidareutvecklas i sitt arbete.

Efter avlagd examen har de studerande färdigheter och kunskaper så att de kan finna sin plats i arbetslivet och klara av olika uppgifter inom sin bransch också när förhållandena förändras. De studerande inser betydelsen av ett livslångt lärande för att bibehålla och utveckla sin yrkesskicklighet. Genom samverkan med näringslivet och arbetsplatser ser man till att utbildningen anpassas till arbetslivet och görs tidsenlig. Obligatorisk inläring i arbetet samt obligatoriska studier i företagsverksamhet främjar möjligheterna att finna sysselsättning och att börja med självständig yrkesutövning.

⁸ Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen. Grunder för läroplanen och för fristående examen inom den yrkesinriktade grundutbildningen, grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare, Utbildningsstyrelsens föreskrift Dnr 7/011/2001,

4. GRUNDLÄGGANDE VÄRDEN OCH PRINCIPER FÖR UTBILDNINGEN

4.1 Grundläggande värden

4.1.1 Utbildning

Gällande utbildning syftar till att skapa en yrkesidentitet som grundar sig på de etiska värden som gäller inom social- och hälsovården. Dessa värden innefattar människan, samhället, vården, hälsan och kunskapen och ger förutsättningar för individen att växa genom fostran och reflektion. De etiska värdena, som betonar att människan är en helhet av kropp, själ och ande, har sin grund i en humanistisk syn på människan. Människan är unik och okränkbar. Hon visar respekt för sina medmänniskor, och är tillåtande och tolerant i sina åsikter. Utbildningens uppgift är att verka för alla människors lika värde, oberoende av etnisk-, social- eller ekonomisk bakgrund, ålder eller kön. Denna människosyn bör återspegla sig i bemötandet av patienten och de anhöriga.

4.1.2 Vård och omsorg

Vård och omsorg innefattar ett känslomässigt och etiskt ställningstagande som innebär att känna omsorg för, och bry sig om sin medmänniska. Vården baserar sig på relationer och interaktioner. Målen med vård, omsorg och rehabilitering är att stödja individen:

- att återvinna, upprätthålla och befrämja hälsa
- att tillgodose behov och livsfunktioner där dessa sviktar
- att utveckla egna resurser
- att stöda människans mognad
- att minska lidande

4.1.3 Hälsa

Hälsa är individuell, dynamisk och kulturbunden. Hälsa kan påverkas av kunskap och goda vanor. Insikten om den egna hälsans värde kan öka individens motivation att göra personliga val. Individen tar själv ansvar för sitt liv och sina val.

4.1.4 Kunskap

Kunskap är personlig och föränderlig. Undervisningen bygger på en dynamisk och helhetsbetonad kunskapssyn. När individen reflekterar och blir medveten blir kunskap personlig och kan ge upphov till nya erfarenheter och vidgad horisont.

Varje studerande tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö. En god inläring förutsätter:

- studerandes egen aktivitet, ansvar och medbestämmande
- att undervisningen är verklighetsförankrad
- att ämnets struktur tydliggörs, så att förutsättningar för sammanhang skapas
- ett tillåtande klimat som inbegriper krav och självkontroll (lagar och direktiv följs)
- att undervisningsmetoderna är varierande

4.2 Grundläggande principer

För att kontinuerligt utveckla och förbättra utbildningen så att den motsvarar de krav och förväntningar som samhälle och medborgare enligt lag har rätt att ställa, är följande principer centrala: studerande i centrum, valfrihet och flexibilitet, kontakter till arbetslivet och bildande av nätverk samt kontinuerlig utvärdering.

4.2.1 Studerande i centrum

Utbildningen strävar efter att skapa en gynnsam atmosfär för inläring, mognad och yrkesmässig växt. Den skall stärka de studerandes självkänsla och utveckla deras kommunikativa och sociala kompetens. Detta sker genom att beakta de studerandes särskilda behov och genom att varje studerande själv tar ansvar, planerar sitt arbete och gör egna val. De studerande utvärderar kontinuerligt sin personliga och yrkesmässiga utveckling. En särskild handlingsplan för studerande med läs- och skrivsvårigheter finns utarbetad.

4.2.2 Valfrihet och flexibilitet

Såväl inom läroplansbaserade studier som inom vuxenstudier går trenden mot ökad individualisering för studerande. Individens olikheter, livssituation och arbetslivets föränderliga krav beaktas. Individens förmåga till självständiga beslut, dennes självkänsla och starka sidor utvecklas. Valfriheten utökas genom att samarbete mellan läroanstalter ökar och planeringen anpassas regionalt. Det finns möjligheter till studier utomlands och studier vid andra skolor. Tidigare förvärvad kunskap skall erkännas om mål och innehåll överensstämmer med skolans läroplan.

4.2.3 Kontakter till arbetslivet och bildande av nätverk

Genom inläring i arbetet och med gemensamma projekt kan samarbetet mellan utbildning och arbetsliv stärkas. Arbetslivets insyn och delaktighet betonas och stärks genom deltagande i bedömning av studerandes yrkesprov och tillsättande av yrkesteam. För att förverkliga undervisningen i ett föränderligt och globalt samhälle, behöver skolan internationella nätverk. Detta förutsätter tillgång till och kunskap om modern informationsteknologi.

4.2.4 Kontinuerlig utvärdering

Studerande och lärare utvärderar kontinuerligt studiehelheten och inläring i arbetet för att säkra utbildningens kvalitet. Utbildningen i sin helhet utvärderas i relation till läroplanens mål. Syftet med utvärderingen är att kunna utveckla undervisningen och dess innehåll.

4.3 Aktuella teman i utbildningen

Åland är ett skärgårdssamhälle. Det är ett örike med säregen natur och en speciell kultur. Åland har självstyrelse, är demilitariserat och har långa traditioner inom internationell sjöfart. De teman som speciellt poängteras i utbildningen vid Ålands vårdinstitut är miljökunskap, teknologi, kultur och internationalisering samt företagsamhet.

I den riksomfattande läroplanen för grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen betonas följande teman: internationalism, främjande av en hållbar utveckling, utnyttjande av teknologi och informationsteknik, företagsamhet, högklassig och kundinriktad verksamhet, konsumentkunskap, arbetarskydd och hälsa. Dessa teman förverkligas i undervisningen utgående från regionala och lokala behov.

Hållbar utveckling och miljökunskap: miljön är ett angeläget tema för det åländska samhället med sin säregna och sårbara natur. Det är viktigt att redan under utbildningen få ta del av både det lokala och globala miljöarbetet. Detta skapar möjlighet till förståelse och intresse för att aktivt påverka sin miljö. Samarbetet mellan miljö och hälsa är centralt inom utbildningen.

Kultur och internationalisering: I det åländska samhället har man kraftigt betonat betydelsen av en kulturell identitet. Arbetet inom social- och hälsovård kräver en särskilt god kunskap och medvetenhet om kultur och traditioner. Den nutida teknologins utveckling och folkens rörlighet leder till att olika kulturer dagligen möts. Detta kräver en egen stark kulturell identitet kombinerad med gedigen kännedom om andra kulturer och respekt för olika traditioner.

Social- och hälsovården är ett område i stark utveckling. Det är nödvändigt att vidga vyerna och få erfarenheter också från andra kulturer och länder. För att garantera mångsidighet och kvalitet, speciellt i den praktiska yrkeskunskapen, är strävan att alla studerande skall ges möjlighet att göra en praktikperiod utanför Åland. Detta sker som en del av studierna i samarbete med motsvarande skolor huvudsakligen i Norden. Under dessa praktikperioder har den studerande rätt till bibehållna studiesociala förmåner.

Teknologin utvecklas allt snabbare och de yrkesmässiga kraven växer. Utvecklingen av informations- och kommunikationstekniken förändrar arbetets innehåll, organiseringen av arbetet och arbetsplatsernas karaktär. Utbildningen har som mål att studerandena skall behärska den moderna tekniken på sitt eget område samt kontinuerligt utveckla och mångsidigt utnyttja kunskaperna och färdigheterna.

Företagsamhet: sysselsättningen och den yrkesmässiga rörligheten förutsätter goda och mångsidiga yrkesfärdigheter, flexibla attityder och företagsamhet. Företagsamheten innebär att de studerande skall bli driftiga, samvetsgranna och kreativa medlemmar i sin arbetsgemenskap samt orädda och uppslagsrika arbetstagare och yrkesutövare som värdesätter sitt arbete.

Arbetarskydd och hälsa syftar till att de studerande känner till föreskrifter och anvisningar om arbetarskydd i sin bransch och iakttar dem. De uppskattar och utvecklar en trygg, sund och trivsam arbetsmiljö samt identifierar de faror och hälsorisker som förekommer i arbetet och kan skydda sig mot dem. De kan planera en ergonomiskt riktig arbetsmiljö samt dra försorg om sin egen hälsa och upprätthålla sin arbets- och funktionsförmåga.

5. STUDIERNAS UPPBYGGNAD

Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare, ger kompetens för arbete i olika verksamhetsmiljöer inom social- och hälsovård. I alla skeden av utbildningen framhålls vikten av hänsyn till individens kulturella bakgrund och ett etiskt förhållningssätt.

Grundstudierna består av gemensamma studier, yrkesinriktade studier och fritt valbara studier. Inom ramen för en försöksverksamhet⁹ ges studerande möjlighet att från år 1 efter eget val ersätta gemensamma studier i svenska, engelska och matematik med ämnesstudier enligt den studieförberedande utbildningens läroplan i syfte att särskilt förbereda studerande för fortsatta studier.

Inom de yrkesinriktade studierna ingår minst fem studieveckor inläring i arbete i var och en av de tre studiehelheter som ingår i de gemensamma yrkesinriktade studierna och minst 14 sv inom utbildningsprogrammet, inalles minst 29 studieveckor.¹⁰ Inom varje period av inläring i arbete ingår minst ett (1) yrkesprov. I studierna ingår också ett lärdomsprov som omfattar minst två studieveckor. Lärdomsprovet skall bestå av en uppgiftshelhet som sammanfattar studierna eller visar specialkunnande inom en del av examen.

Tablå över studiernas uppbyggnad:

Gemensamma studier

Obligatoriska studier	16 sv	20 sv
Svenska	4 sv	Kan bytas mot fördjupade studier
Engelska	2 sv	Kan bytas mot fördjupade studier
Matematik	3 sv	Kan bytas mot fördjupade studier
Finska	1 sv ¹¹ (2 sv)	
Fysik o kemi	2 sv	
Samh, företags o arbetslivsk	1 sv	
Gymnasik o hälsok	2 sv	
Konst och kultur	1 sv	
<i>Valfria tilläggsstudier inom de obl studierna</i>	4 sv	
Info- o kommunikationsteknik	1-2 sv	
Etik	1-2 sv	
Miljökunskap	1-2 sv	

Yrkesinriktade studier

Gemensamma yrkesinriktade studier	50 sv	90 sv
Stöd för utveckling och handledning	16 sv	
Vård och omsorg	22 sv	
Stöd för rehabilitering	12 sv	

Utbildningsprogram	40 sv	
---------------------------	--------------	--

Valfria studier	10 sv	
------------------------	--------------	--

Vuxenutbildningen baserar sig på samma läroplansgrunder men tillämpar principer för fristående examina¹².

⁹ Ålands landskapsregering, beslut 77 U32. Försöksverksamheten pågår läsåren 2008-2011.

¹⁰ Föreskrift 7/011/2001. Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen.

¹¹ Enligt L 1998 / 630 § 21, 2 mom kan undantag (från Lpgr 2 sv finska) motiveras genom att det med hänsyn till studerandens förhållanden och tidigare studier till någon del är oskäligt att studeranden skall slutföra de studier som examen omfattar.

5.1 Gemensamma studier

De gemensamma studierna omfattar 20 sv av vilka 16 sv är obligatoriska och 4 sv är valfria tilläggsstudier. Gemensamma studier syftar till att kontinuerligt stödja och förstärka studerandes bildning på området och skall ingå i yrkesstudierna i den utsträckning som examen och yrkesskickligheten kräver. Målen för de gemensamma studierna ingår därmed i målen för de yrkesinriktade studierna. För målbeskrivning av gemensamma studier hänvisas till läroplansgrunderna.¹³ Studerande kan från åk 1 efter eget val ersätta gemensamma studier i svenska, engelska och matematik med ämnesstudier enligt den studieförberedande utbildningens läroplan i syfte att särskilt förbereda studerande för fortsatta studier.

5.2 Yrkesinriktade studier

De yrkesinriktade studierna består av de tre studiehelheterna *stöd för utveckling och handledning, vård och omsorg, stöd för rehabilitering/habilitering* under läsår 1-2 samt ett utbildningsprogram (läsår 3), sammanlagt 90 sv. Syftet är att studiehelheterna stödjer varandra och möjliggör de studerandes personliga växt och förmåga att stödja, handleda, vårda, ge omsorg och habilitera/rehabilitera.

5.3 Valfria studier

De valfria studierna utformas utgående från förändringar och krav i samhället samt de studerandes individuella intressen. För de valfria studierna uppgörs en individuell studieplan. Inom ramen av de valfria studierna ges studerande möjlighet att utveckla sin yrkeskunskap inom ämnen som tangerar vård, t ex i form av praktikprojekt. De valfria studierna kan också utgöras av fördjupade kurser enligt den studieförberedande utbildningens läroplan. Som valfria studier erbjuds:

Vårdmatematik	2 sv
Svensk grammatik (Åk 1)	1 sv
Informations- och kommunikationsteknik	1-3 sv
Litteratur (Åk 2)	1 sv
Tecken som stöd	1 sv
Drama (Åk 2)	1 sv
Miljökunskap	1-3 sv
Engelska II	1 sv
Engelska III	1 sv
Arbetshandledning (Up)	2 sv

Tillräckligt antal studerande, minst tio (10) förutsätts för att en kurs skall starta.

¹² Lag om yrkesinriktade vuxenutbildning 21.8.1998/631; Förordning om yrkesinriktade vuxenutbildning 6.11.1998/812; Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen och för fristående examen inom den yrkesinriktade grundutbildningen, grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare, föreskrift Dnr 7/011/2001

¹³ Föreskrift 7/011/2001. Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen.

5.4 Perioder av studiehelheter läsår 1-2

Innefattar gemensamma studier (17 sv), valfria tilläggsstudier i de obl studierna (3 sv) och valfria studier (10 sv)

Läsår 1	sv	Läsår 2	sv	Anm
Gemensamma studier, obl	10	Gemensamma studier, obl	6	Inalles 16 sv
Svenska Finska Engelska Matematik Fysik och kemi Samhälls-, företags och arbetslivskunskap Gymnastik och hälsokunskap Konst och kultur	2 1 1 2 1 1 1 1 1	Svenska Engelska Matematik Fysik och kemi Gymnastik och hälsokunskap	2 1 1 1 1	Kan bytas mot fördjupade kurser Kan bytas mot fördjupade kurser Kan bytas mot fördjupade kurser
<i>Valfria tilläggstudier i de obligatoriska studierna</i>	2	<i>Valfria tilläggstudier i de obligatoriska studierna</i>	2	Inalles 4 sv
Informations- och kommunikationsteknik Miljökunskap	1 1	Informations- och kommunikationsteknik Etik Miljökunskap	1-2 1-2 1-2	Valfria tilläggsstudier i obl ämnen, enl Lpgr 4 sv
Yrkesämnena	25	Yrkesämnena	25	Inalles 50 sv
<u>Stöd för utveckling och handledning</u> Inlärn timer och studieteknik Interaktion och vårdrelationer Folkh.bete, miljö och hälsa Psykologi/utv.psykologi Hälsofostran och omvårdnaden av den friska människan Soc.- o h.vs uppbyggnad Yrkesetik Inlärn timer i arbete	<u>16</u> 1 1 1 1,5 2,5 2 1 6	<u>Vård och omsorg</u> Soc.politik, soc.- o h.v's servicesyst o verksamh.principer Vårdkonst, -teknologi, -pedagogik Vård vid vanliga sjukdomar Läkemedelslära Inlärn timer i arbete	<u>13/22</u> 1 2 2 1 7	Inkl övriga valfria studier 2-10 sv Lpgr 3.2.13
<u>Vård och omsorg</u> Anatomi och fysiologi Vårdkonstens grunder Introduktion till vårdlära Hemvård. Första hjälp Aseptik och mikrobiologi	<u>9/22</u> 1,5 2 2 1,5 1 1	<u>Stöd för rehabilitering/habilitering</u> Introduktion / rehabiliteringens/ habiliteringens grunder, spec.oms Medicinsk, social, yrkesinriktad och fostrande rehabilitering/habilitering Inlärn timer i arbete	<u>12</u> 3,5 2,5 6	
Valfria studier (3.3)	5	Valfria studier (3.3)	5	Inalles 10 sv valfria studier (3.3)
Svensk grammatik Litteratur Engelska II Vårdmatematik Xxx Xxx	1 1 1 1 	Drama Engelska III Vårdmatematik Xxx Xxx	1 1 1 	Kan bytas mot fördjupade kurser Kan bytas mot fördjupade kurser Kan bytas mot fördjupade kurser Kan bytas mot fördjupade kurser

5.5 Krav för fortskridande i studiegången

I bedömningskriterierna framgår kraven för nöjaktig, god och berömlig nivå. Studerande som enligt lärares bedömning ej når vitsordet N1 i studiehelhetens centrala kunnande har rätt till stöd och handledning för att förkovra sina kunskaper till N1-nivå för att kunna gå till Inläring i arbete. För att få examen förutsätts att alla delar av Inläring i arbete är godkända.

6. YRKESINRIKTADE STUDIEHELHETER

Nedan anges centralt kunnande samt bedömningskriterier för nöjaktig, godkänd och berömlig nivå för grundstudiernas tre studiehelheter: Stöd för utveckling och handledning, Vård och omsorg samt Rehabilitering. Utbildningsprogrammen, som har programvisa läroplaner, presenteras i korthet. Inom varje studiehelhet ingår Inläring i arbete. Under de teoretiska studierna beräknas att studerande skall bli förtrogna med det centrala kunnandet för att kunna öva och tillämpa de teoretiska färdigheterna i arbetet.

6.1 Stöd för utveckling och handledning, 16 sv

Centralt kunnande

- att skaffa sig inlärningsfärdigheter och lära sig att identifiera sin egen tillväxt och utveckling
- att känna till hur social- och hälsovårdssystemet är uppbyggt
- att vara förtrogen med närvårdaryrkets historiska och samhälleliga bakgrund, uppbyggnad och yrkesskicklighetskrav.
- att ha förmåga att lära sig och utvecklas i yrkesarbetet
- att kunna kommunicera och samarbeta med människor i olika åldrar
- att planera, genomföra och bedöma handledd verksamhet och att vårda utgående från människans behov och resurser
- att i den dagliga verksamheten stöda människans tillväxt och utveckling och vårda utifrån människans behov och resurser
- att använda sig av kunskaperna om folkhälsorisker
- att i verksamheten använda arbetsenhetens material och utrymmen
- att beakta säkerheten i arbete med människor i olika vård och omsorgsförhållanden
- att utveckla sin förmåga att lösa yrkesspecifika problem utgående från studiehelhetens centrala kunnande
- kan utifrån sitt arbete identifiera sina starka och svaga sidor, självutvärdering
- att följa anvisningarna och föreskrifterna för arbetarskyddet
- att följa yrkesetiska principer
- att främja hållbar utveckling (ekonomiskt tänkande, energisparande, avfallssortering, att använda miljövänliga produkter)

NÖJAKTIG NIVÅ	GOD NIVÅ	BERÖMLIG NIVÅ
<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ser sina möjligheter och försöker handla utifrån dem • känner till social- och hälsovårdssystemets uppbyggnad • känner till närvårdarexamens uppbyggnad och kraven på yrkesskicklighet samt de författningar som är förenade med närvårdaryrket • har i stort sett god självkänedom och kan bemöta människor i olika livssituationer • kan samarbeta i grupp • behöver ofta handledning i arbetets planering, strukturering och redovisning • ser patientens/klientens behov och kan oftast handla utifrån dem • är medveten om de yrkesetiska principerna i sitt arbete • känner till människans utveckling och de faktorer som påverkar utvecklingen • beaktar klientens rättigheter och arbetar enligt yrkesetiska principer men behöver handledning • sörjer för klientens säkerhet enligt givna anvisningar • handlar i vanliga arbetssituationer enligt författningarna och principerna för arbetarskyddet • har självkänedom och yrkesmässigt förhållningssätt i inlärd situationer 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ser sina möjligheter och resurser och försöker handla utifrån dem • vet hur social- och hälsovårdssystemets är uppbyggt • vet hur närvårdarexamen är uppbyggd och känner väl till kraven på yrkesskicklighet och författningar som är förenade med närvårdaryrket • har god självkänedom och ett bra bemötande • ser gruppens starka och svaga sidor samt kan samarbeta i grupp • kan planera, strukturera och redovisa arbeten huvudsakligen självständigt • ser patientens/klientens behov och anpassa sitt handlande utifrån detta • följer de yrkesetiska principerna i sitt arbete • är insatt i människans utveckling och i de faktorer som påverkar utvecklingen • beaktar klientens rättigheter och arbetar enligt yrkesetiska principer med eget ansvar i olika situationer • sörjer för säkerheten i arbete med klienten • handlar i olika arbetssituationer enligt författningarna och principerna för arbetarskyddet • har god självkänedom och yrkesmässigt förhållningssätt i vanliga situationer 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • är intresserad och ser sina möjligheter och resurser till utveckling • är väl insatt i social- och hälsovårdssystemets uppbyggnad • är väl insatt i närvårdarexamens uppbyggnad samt visar ingående kunskaper på kraven på yrkesskicklighet samt på de författningar som är förenade med närvårdaryrket • har god självkänedom och yrkesmässigt förhållningssätt och god samarbetsförmåga • tar tillvara individens och gruppens resurser samt kan kritiskt utveckla sitt eget handlande • kan planera, strukturera och redovisa arbeten självständigt • kan se patienten/klienten som en helhet och handlar utifrån det • tillämpar yrkesetiska principer i sitt arbete • är väl insatt i människans utveckling och i de faktorer som påverkar utvecklingen • följer klientens rättigheter och handlar enligt yrkesetiska principer i olika situationer och kan motivera sin verksamhet • behärskar och förutser klientens säkerhet • följer självständigt arbetarskyddets föreskrifter och beaktar hela arbetsmiljöns säkerhet • har goda insikter i självkänedom och yrkesmässigt förhållningssätt även i nya situationer

Figur 4. Bedömningskriterier: Stöd för utveckling och handledning

6.2 Vård och omsorg, 22 sv

Centralt kunnande

- att följa de grundläggande verksamhetsprinciperna, lagar och författningar inom social-och hälsovården
- att planera, utföra och bedöma eget arbete
- att använda sig av planen för vård och omsorg och att i planen kunna använda sina kunskaper om de vanligaste folksjukdomar
- att behärska uppgifterna inom grundvården
 - att sörja för den personliga renligheten och påklädningen (inte helavtvättning av sängbunden patient i observations- eller vårdapparat)
 - att sörja för att klienten äter och dricker (inte sondmatning, gastrostomi och parenteral nutrition)
 - att sörja för utsöndring (inte katetrering, vård av stomi)
 - att observera och trygga andningen och blodcirkulationen
 - att stöda klienten att röra sig
 - att sörja för behovet av sömn och vila
 - att sörja för de individuella, psykiska och andliga behoven
 - att följa aseptiken och förebygga smittsamma sjukdomar
 - att följa ergonomin
- att använda sig av kunskaperna i läkemedelsbehandling, att iaktta effekterna av läkemedel, att handleda klienten i läkemedelsbehandling
- att behärska uppgifterna inom skötsel av hemhushåll
 - att skaffa förnödenheter och tillreda mat, att sörja för att hålla rent i klientens hem och närmiljö
 - klädvård
 - att använda sig av kunskaperna i tillredning av mat och specialdieter samt av kunskaperna i klädvård och i att hålla rent
- att använda sig av kunskaperna i fysiologi och anatomi
- att kunna ge första hjälp och återupplivning
- att i verksamheten använda arbetsenhetens material och utrymmen
- att beakta säkerheten i arbete med människor i olika vård och omsorgsförhållanden
- att utveckla sin förmåga att lösa yrkesspecifika problem utgående från studiehelhetens centrala kunnande
- kan utifrån sitt arbete identifiera sina starka och svaga sidor, självutvärdering
- att följa anvisningarna och föreskrifterna för arbetarskyddet
- att följa yrkesetiska principer
- att främja hållbar utveckling (ekonomiskt tänkande, energisparande, avfallssortering, att använda miljövänliga produkter)

Figur 5. Bedömningskriterier: Vård och omsorg

NÖJAKTIG NIVÅ	GOD NIVÅ	BERÖMLIG NIVÅ
<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar verksamhetsprinciper, lagar och författningarna inom social- och hälsovården • har tillräckliga kunskaper om människokroppens normala uppbyggnad och funktion • beaktar patientens/klientens fysiska, psykiska, sociala och andliga behov och kan med stöd och handledning utgå från dessa vid planering, förverkligande och utvärdering av vård och omsorgsarbete utgående från dem • känner till betydelsen av samarbete och av ett ergonomiskt arbetssätt • känner till de vanligaste folksjukdomarna, sociala problemen och kan med stöd och handledning vårda och behandla • kan utgående från patientens behov tillreda mat från recept (husmanskost och specialdieter) • ansvarar för renligheten och säkerheten i patientens/klientens närmiljö och hem på det sättet som överenskommit med förmannen och patienten • känner till de vanligaste läkemedlen och ger enligt anvisning akt på de vanligaste läkemedlens verkningar och biverkningar • kan utgående från erhållna direktiv felfritt omvandla enheter och beräkna doseringar och kan ge läkemedel enligt anvisningar. Känner till författningar angående läkemedelshantering. 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunskaper om grundläggande verksamhetsprinciper, lagar och författningar inom social- och hälsovården • har goda kunskaper om människokroppens uppbyggnad och funktion • beaktar i dagligt arbete patientens/klientens fysiska, psykiska, sociala och andliga behov och reflekterar och motiverar sin planering, förverkligande och utvärdering av vård och omsorgsarbete utgående från dem • utvecklar ett ergonomiskt arbetssätt samt övar upp sin förmåga i reflektion och yrkesmässighet • har kunskap om de vanligaste folksjukdomarna, sociala problemen och kan i samarbete med övriga arbetsgrupper vårda och behandla • har goda kunskaper i näringslära och kan tillreda mat (husmanskost och specialdieter) • ansvarar för renlighet och säkerhet i patienten/klientens hem och närmiljö utgående från behovet • har kunskaper om de författningar som gäller läkemedelshantering och är även förtrogen med de vanligaste sätten att ge läkemedel samt känner till de vanligaste läkemedlens verkningar och biverkningar • kan utgående från erhållna direktiv felfritt omvandla enheter och beräkna doseringar och kan ge läkemedel enligt anvisningar. Känner till författningar angående läkemedelshantering 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • är väl förtrogen med grundläggande verksamhetsprinciper, lagar och författningar inom social- och hälsovården • har berömliga insikter om människokroppens uppbyggnad och funktion • beaktar också i nya situationer patientens/klientens fysiska, psykiska, sociala och andliga behov och reflekterar och motiverar sin planering, förverkligande och utvärdering av vård och omsorgsarbete utgående från dem • har utvecklat ett ergonomiskt riktigt arbetssätt samt har ett reflekterande och flexibelt förhållningssätt i sitt yrkesutövande och i sin samarbetsförmåga • har nyanserade kunskaper om de vanligaste folksjukdomarna och sociala problemen och kan i samarbete med övriga arbetsgrupper vårda och behandla • har goda insikter i näringslära, hushållslära och kan tillämpa dessa kunskaper vid tillagning av husmanskost och specialdieter • har goda insikter i hemvård och ansvarar för renlighet och säkerhet i patientens/klientens hem och närmiljö • har goda kunskaper och är väl insatt i de författningar som gäller läkemedelshantering, de vanligaste sätten att ge läkemedel (per os, rect. sc. im.) samt har kunskap om de vanligaste läkemedlens verkningar och biverkningar och motiverar sina handlingar utgående från dem • kan utgående från erhållna direktiv felfritt omvandla enheter och beräkna doseringar och kan ge läkemedel enligt anvisningar. Känner till författningar angående läkemedelshantering <p style="text-align: right;"><i>forts....</i></p>

NÖJAKTIG NIVÅ (forts.)	GOD NIVÅ (forts.)	BERÖMLIG NIVÅ (forts.)
<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till författningar om förebyggande och bekämpande av smittsamma sjukdomar och kan med stöd och handledning beakta dessa i sitt arbete. Tillämpar aseptiska principer i vården och kan ansvara för sin personliga hygien • har de kunskaper som behövs för att kunna ge första hjälp och återuppliva • beaktar klientens rättigheter och arbetar enligt yrkesetiska principer men behöver handledning • sörjer för klientens säkerhet enligt givna anvisningar • handlar i vanliga arbetssituationer enligt författningarna och principerna för arbetarskyddet • har självkännedom och yrkesmässigt förhållningssätt i inlärdas vårdssituationer 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunskaper om författningar gällande att bekämpa och förebygga spridning av smittsamma sjukdomar och utgå från dem i sitt arbete, likaså tillämpa aseptiska principer i vården och ansvara för sin personliga hygien • har de kunskaper som behövs för att kunna ge första hjälp och återuppliva. • beaktar klientens rättigheter och arbetar enligt yrkesetiska principer med eget ansvar i olika situationer • sörjer för säkerheten i arbete med klienten • handlar i olika arbetssituationer enligt författningarna och principerna för arbetarskyddet • har god självkännedom och yrkesmässigt förhållningssätt i vanliga vårdssituationer 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • är väl förtrogen med de författningar som gäller att bekämpa och förebygga att smittsamma sjukdomar sprids och utgår från dessa i sitt arbete, tillämpar likaså aseptiska principer i vården och sörjer för sin personliga hygien • har goda kunskaper för att kunna ge första hjälp och återuppliva • följer klientens rättigheter och handlar enligt yrkesetiska principer i olika situationer och kan motivera sin verksamhet • behärskar och förutser klientens säkerhet • följer självständigt arbetarskyddets föreskrifter och beaktar hela arbetsmiljöns säkerhet • har goda insikter i självkännedom och yrkesmässigt förhållningssätt även i nya situationer

Figur 5. Bedömningskriterier: Vård och omsorg

6.3 Stöd för rehabilitering, 12 sv

Centralt kunnande

- att ha teoretisk kunskap om stöd för rehabilitering/habilitering och använda den
- att behärska ett rehabiliterande/habiliterande arbetssätt
- att identifiera resurser och hinder i vardagliga situationer hos klienten/patienten (som rehabiliteras, genom att använda sig av olika metoder för att samla in information)
- att göra upp, genomföra och utvärdera en plan som stöder funktionsförmågan hos klienten/patienten
- att förstå och använda sig av verksamhetsfältet för rehabilitering (medicinska, sociala, yrkesmässiga, fostrande)
- att ha kunskap om hjälpmedel, om deras användning och att handleda i användningen av dem
- att utföra kvalitativ och klientcentrerad verksamhet (att utgå från behoven samt hinder hos den som rehabiliteras/habiliteras, samt att utgå från individualitet, målmedvetenhet, empati, konfidens, samt ett serviceinriktat sätt som ger råd, betjänar och respekterar rättigheterna hos den som rehabiliteras)
- att skapa, stöda och upprätthålla de sociala kontakterna för klienten/patienten
- att beakta säkerheten i arbete med människor i olika vård och omsorgsförhållanden
- att utveckla sin förmåga att lösa yrkesspecifika problem utgående från studiehelhetens centrala kunnande
- kan utifrån sitt arbete identifiera sina starka och svaga sidor, självutvärdering
- att följa anvisningarna och föreskrifterna för arbetarskyddet
- att följa yrkesetiska principer

Figur 6. Bedömningskriterier: Stöd för rehabilitering.

NÖJAKTIG NIVÅ	GOD NIVÅ	BERÖMLIG NIVÅ
<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de mest allmänna funktionshindren, rusmedels- och mentala problemen och de vanligaste funktionshindrande kroniska sjukdomarna. • kan som teammedlem stöda klientens medicinska, sociala, yrkesmässiga och fostrande rehabilitering, men med hjälp av handledning • känner till begreppet funktionsförmåga • känner till utgångspunkterna för kvalitetsarbete inom rehabilitering • sörjer för klientens säkerhet enligt givna anvisningar • känner till yrkesetiska principer och bemöter klienterna/patienterna på ett adekvat sätt samt respekterar deras självbestämmanderätt i inlärd situationer • känner till klientens rättigheter och arbetar enligt yrkesetiska principer. Behöver handledning i nya situationer. • Sörjer för klientens säkerhet enligt gjorda anvisningar • handlar i vanliga arbetssituationer enligt författningarna och principerna för arbetarskyddet • har självkännedom och yrkesmässigt förhållningssätt i inlärd vårdssituationer 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de mest allmänna funktionshindren, rusmedels- och mentala problemen, de vanligaste funktionshindrande kroniska sjukdomarna och vet hur man stöder funktionsförmågan • strävar efter att utveckla rehabiliterande arbetsmetoder i förhållande till patientens/klientens rehabiliteringsplan • känner till begreppet funktionsförmåga och kan identifiera starka sidor samt brister i funktionsförmågan • känner till de viktigaste metoderna för medicinsk, social, yrkesmässig och fostrande rehabilitering och kan som teammedlem planerligt stöda klientens rehabiliteringsvilja • känner även till klientens/patientens medicinska, social, yrkesmässiga och fostrande rehabilitering samt kreativa och aktiverande verksamheter som stöder funktionsförmågan enligt planen • visar yrkesetiskt omdöme i sitt arbete i välkända situationer och bemöter klienterna på ett klientorienterat sätt samt respekterar deras självbestämmanderätt. Studerande kan motivera sina ställningstaganden i välkända situationer • beaktar klientens rättigheter och arbetar enligt yrkesetiska principer med eget ansvar i olika situationer • sörjer för säkerheten i arbete med klienten • handlar i olika arbetssituationer enligt författningarna och principerna för arbetarskyddet • har god självkännedom och yrkesmässigt förhållningssätt i vanliga vårdssituationer 	<p>Studeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har en god kunskap om de mest allmänna funktionshindren, rusmedels- och mentala problemen, de vanligaste funktionshindrande kroniska sjukdomarna och kan stöda funktionsförmågan • tillämpar rehabiliterande arbetsmetoder i förhållande till patientens/klientens rehabiliteringsplan • kan identifiera resurser och hinder beträffande funktionsförmågan samt känner till de psykiska faktorernas, motivationens och det sociala nätverkets betydelse för funktionsförmågan • har god kunskap om de centrala metoderna för medicinsk, social, yrkesmässig och fostrande rehabilitering och kan självständigt, planerligt tillämpa sina kunskaper om närvårdarens roll i rehabiliteringsarbetet. Studerande stöder självständigt klientens rehabiliteringsvilja • har god kunskap om klientens/patientens medicinska, sociala, yrkesmässiga och fostrande rehabilitering samt kan tillämpa kreativa och aktiverande verksamheter för att stöda funktionsförmågan enligt planen • visar ett gott yrkesetiskt omdöme i sitt arbete och bemöter klienterna på ett klientorienterat sätt och respekterar deras självbestämmanderätt. Studerande kan motivera sina ställningstaganden i yrkesetiska diskussioner • följer klientens rättigheter och handlar enligt yrkesetiska principer i olika situationer och kan motivera sin verksamhet • behärskar och förutser klientens säkerhet • följer självständigt arbetarskyddets föreskrifter och beaktar hela arbetsmiljöns säkerhet • har goda insikter i självkännedom och yrkesmässigt förhållningssätt även i nya situationer

6.4 Yrkesinriktade studier per utbildningsprogrammet, 40 sv

Studierna under det tredje läsåret genomförs på någon av de skolor i Svenskfinland där det ges utbildning som leder fram till en grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen. Planeringen sker i samarbete mellan de olika skolorna. De studerande informeras om de olika skolornas utbildningsprogram i god tid. Inför det sista läsåret väljer den studerande ett av följande nio utbildningsprogram¹⁴:

<p>Utbildningsprogrammet för akutvård</p> <p>Systemet för akutvård och akutvårdstjänster... 8 sv Akutvård av patienter..... 30 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>	<p>Utbildningsprogrammet för mun- och tandvård</p> <p>Verksamhet inom servicesystemet för munhälsovård 4 sv Verksamhet i enheter för mun- och tandvård..... 4 sv Att främja munnens hälsa..... 4 sv Grundvård av munnen och tänderna..... 18 sv Specialvård av munnen och tänderna..... 8 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>
<p>Utbildningsprogrammet för vård och fostran av barn och unga</p> <p>Vård och fostran av barn och unga 6 sv Stöd för tillväxt och utveckling i den tidiga barndomen..... 16 sv Stöd för tillväxt och utveckling i skolåldern och ungdomen..... 4 sv Vård av sjuka barn och ungdomar..... 12 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>	<p>Utbildningsprogrammet för handikappomsorg</p> <p>De etiska och samhälleliga utgångspunkterna för handikapparbete..... 4 sv Bemötandet av handikappade personer..... 10 sv Individuellt handikapparbete..... 24 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>
<p>Utbildningsprogrammet för mentalhälsoarbete och missbrukarvård</p> <p>Mentalvårds- och rusmedelsarbete..... 4 sv Bemötande av personer med psykiska problem eller rusmedelsproblem..... 4 sv Individuell mentalvård..... 20 sv Individuell missbrukarvård..... 10 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>	<p>Utbildningsprogrammet för sjukvård och omsorg</p> <p>Vård- och omsorgsprocess och rehabilitering..... 4 sv Sjukvård och hemvård..... 34 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>
<p>Utbildningsprogrammet för rehabilitering</p> <p>Verksamhet inom servicesystemet för rehabilitering..... 4 sv Att stöda och befrämja den psykiska funktionsförmågan..... 6 sv Att stöda och befrämja den sociala funktionsförmågan..... 12 sv Att stöda och befrämja den fysiska funktionsförmågan..... 16 sv Fritt valbara studier 2 sv</p>	<p>Utbildningsprogrammet för äldreomsorg</p> <p>De etiska och samhälleliga utgångspunkterna för åldringsarbete..... 4 sv Bemötandet av äldre..... 8 sv Individuellt åldringsarbete..... 26 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>
	<p>Utbildningsprogrammet för kundbetjäning och informationshantering</p> <p>Kundservice och handledning..... 4 sv Informationshantering..... 4 sv Sekreterarbete inom social- och hälsovården... 18 sv Vård och omsorg 12 sv Fritt valbara studier..... 2 sv</p>

Figur 7. Nio utbildningsprogram

¹⁴ Se närmare *Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen och för fristående examen inom den yrkesinriktade grundutbildningen, Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare, föreskrift Dnr 7/011/ 2001.*

7. UTVÄRDERING, VITSORDSGIVNING, TILLGODORÄKNANDE OCH OMVANDLING AV VITSORD

Det centrala målet då undervisning och utvärdering utvecklas är att förbättra utbildningens resultat och kvalitet samt att höja utbildningsnivån.

7.1 Utvärdering

Allmänna principer för utvärdering är de av Ålands Landskapsstyrelse fastställda bedömningsanvisningarna för utbildning på gymnasialstadiet samt Utbildningsstyrelsens grunder för bedömning av studerande. För erkännande av examina från tidigare gäller riksomfattande läroplansgrunder för närvårdare. Utvärderingen utgår från en kvalitativ och målrelaterad bedömning.

7.2 Vitsordsgivning

För de gemensamma studierna ges separata vitsord. En del av en studiehelhet bör kunna godkännas som genomförd eller räknas till godo också utan vitsord. Då måste man försäkra sig om att de studerande kan ges ett vitsord för ifrågavarande studiehelhet i examensbetyget. Lärdomsprov skall bedömas såsom del av de studiehelheter där de ingår. För lärdomsprov skall också ett skilt vitsord ges och det skall antecknas i examensbetyget.

Det kunnande som påvisats under perioderna med inläring i arbetet skall bedömas såsom del av de yrkesinriktade studiehelheter där inläringen i arbetet ingår. På examensbetygen framgår omfattningen av Inläring i arbete.

7.3 Erkännande av kunskap

Genom tillgodoräkning av tidigare studier skall man undvika överlappningar och förkorta studietiden. Vid övergång från en examen till en annan eller från gymnasium till yrkesutbildning på andra stadiet skall åtminstone de slutförda gemensamma studierna och de valfria studierna räknas till godo.

Sommararbete och tidigare arbetserfarenhet skall räknas till godo, om det kunnande som har förvärvats konstateras motsvara läroplansmålen.

7.4 Omvandling av vitsord

De studerande skall bedömas enligt bedömningspraxis vid den läroanstalt där studieprogrammet eller delar av detta genomförs. Om läroanstaltens vitsordsskalor är olika, skall den läroanstalt som tillgodoräknar studierna omvandla vitsorden och avgöra motsvarighetsfrågan till de studerandes fördel. Vitsord bör omvandlas enligt följande tabell:

Gymnasiets vitsordsskala (5-10)	Yrkesläroanstaltens vitsordsskala (1-5)	Annan skala (1-3)
Utmärkta 10	Berömliga 5	3
Berömliga 9	Berömliga 5	3
Goda 8	Goda 4	2
Nöjaktiga 7	Goda 3	2
Försvarliga 6	Nöjaktiga 2	1
Hjälpliga 5	Nöjaktiga 1	1

Figur 8. Vitsordens omvandlingstabell

8. STUDIEHANDLEDNING

Den studerande handleds i studier, yrkesinriktning och i att ha kontroll över sitt eget liv.Handledningen ökar den studerandes ansvarskänsla och planmässighet både i studierna och i livet efter utbildningen.

Målet för studiehandledningen är att den studerande:

- är motiverad att studera och kan planera sitt studieprogram
- tränar och förbättrar inlärningsförmågan
- utvecklar sin personlighet, sin yrkesinriktade jaguppfattning och sin förmåga att fatta beslut
- har förmåga att möta och behärska föränderliga livssituationer
- fördjupar sina kunskaper om arbetslivet, företagsverksamhet och olika yrken, samt
- lär känna internationaliseringens effekter i studierna och arbetslivet

Internationaliseringen leder också till att studiehandledningen allt mera riktar sig till sådana studerande, som avser att studera utomlands och till studerande, som anländer från andra länder för att studera vid vårdinstitutet, samt till studerande som hör till språkliga eller kulturella minoriteter.

Studiehandledningen gör det lättare för den studerande att engagera sig i sina studier och minskar mängden avbrutna studier. Skolan gör upp en plan för studiehandledningen och reserverar tillräckliga resurser för handledningen. Beroende på de studerandes behov är studiehandledningsresursen 0,5 - 1,0 studievecka per läsår, vilket ingår i alla lärares undervisningsskyldighet. Varje studerande har rätt att få tillräcklig handledning både personligen och i grupp. Studiehandledningen är en uppgift som angår hela skolan. Huvudansvaret för handledningen ligger på studiehandledaren, som fungerar som kontaktperson både inom skolan och till andra läroanstalter och arbetskraftsförvaltningen samt till övriga samarbetsparter.

Studiehandledningens verksamhetsområde är:

- Elevvård. Studerande som har problem med sina studier på grund av olika omständigheter.
- Individuella läroplaner, individuella studieprogram.
- Studier utomlands, elevutbyte.
- PR-verksamhet, info om vårdutbildning i grundskolor och gymnasier och övriga skolor samt i arbetslivet.
- Yrkesvägledning, hjälp vid val av yrkesinriktning och vidare studier.
- Koordinering och uppföljning av studie- och yrkesvägledningen.
- Studiesociala förmåner
- Elevtutorverksamhet. Äldre studerande som tar hand om yngre studerande.
- Elevantagning.

Studiehandledningen skall hjälpa varje studerande att hitta livets och yrkets mångskiftande utmaningar.

Vid Ålands vårdinstitut finns en elevvårdsgrupp med syftet att stödja den enskilda studerande till utveckling som gynnar inläring och yrkesmässig tillväxt. Elevvårdsgruppen skall informera om möjliga stödåtgärder samt hänvisa till vidare rådgivning vid hinder till inläring och yrkesmässig tillväxt.

Vårdinstitutet har en SANT-plan för förebyggande arbete för att motverka sniffning, alkohol, narkotika och tobak. Ansvarig för information är elevvårdsgruppen som består av rektor, studiehandledare, skolhälsovårdare, lärare och kurator. Under utbildningstiden bör de studerande informeras om att arbetsmarknaden har sträng hållning till droger och alkoholmissbruk.

9. VUXENUTBILDNING

Syfte och mål för de fristående examina

Sedan år 1999 avlägger alla vuxenstuderande sin närvårdarexamen såsom fristående examina. Fristående examina kan avläggas oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats. Ett yrkeskunnande, som förvärvats bl.a. genom utbildning, deltagande i arbetslivet och genom fritidsintressen, ses som en helhet. Personen som vill avlägga fristående examina kan utnyttja dessa erfarenheter för att påvisa den yrkesskicklighet som krävs.

Yrken som registreras inom social- och hälsovårdsbranschen förutsätter dock att examinanderna deltar i examensförberedande utbildning eller i läroavtalsutbildning och i inläring i arbete enligt ett individuellt studieprogram. Vuxenstuderande och ungdomsstadiets studerande följer samma läroplan där mål och lärokurser för grundstudierna är de samma. Studierna bedrivs däremot som flerformsstudier. Yrkesproven utgör en del av den förberedande utbildningen och det är de studerandes plikt att delta i yrkesproven.

Arbetslivet spelar en väsentlig roll då fristående examina planeras och genomförs. Kraven på yrkesskickligheten finns tydligt specificerade i riksomfattande bedömningskriterier. Kriterierna anger trösklar som gör det möjligt att skilja mellan olika prestationsnivåer. Bedömningskalan är 1-5.

Arrangörer för ordnandet av yrkesprov tecknar avtal med en examenskommission. Examenskommissionen består av sakkunniga inom arbetsliv och utbildning. Den svenskspråkiga examenskommissionen på riksnivå är övervakande instans för Ålands vårdinstituts del.

Fristående examina består av studiehelheter, som kan anordnas och avläggas på ett flexibelt sätt, en examensdel i sänder. Yrkesproven är fyra till antalet och motsvarar de olika studiehelheterna i läroplanen. Yrkesproven består av uppgiftshelheter som motsvarar arbetslivet och dess utvecklingsbehov. I dessa uppgiftshelheter förenas den teoretiska grunden för yrket med det praktiska utförandet. Behärskandet av arbetsprocessen och yrkespraxis i vid mening ses som centralt. Bedömningen skall främst gälla utförandet och sättet att fungera i arbetslivet. Färdigheter och kunskaper skall i regel bedömas i praktiken - i den verkliga arbetsmiljön. Vid bedömningen används många olika kvalitativa metoder såsom bl.a. observation, intervjuer, förfrågningar samt självvärdering.

Vuxenstudierna är indelade i följande sektioner:

Yrkesämnen	sv	Yrkesämnen	sv
<i><u>Stöd för utveckling och handledning</u></i>		<i><u>Vård och omsorg</u></i>	
Studieteknik, handledning och interaktion.....	1,5	Social- och hälsovårdens servicesystem och verksamhetsprinciper samt socialpolitik	1,5
Utvecklingspsykologi/Psykologi.....	1	Vårdkonstens grunder.....	2
Hälsofostran och vård av den friska människan.	1,5	Näringslära, hushållslära	1
Social- och hälsovårdens uppbyggnad.....	1,5	Anatomi och fysiologi.....	1
Yrkesetik.....	0,5	Folkhälsoarbete, arbetarskydd, miljö och hälsa	1
Introduktion till vårdlära	1,5	Vårdteknologi, vårdkonst, vårdpedagogik.....	2
Hemvård	0,5	Vård vid vanliga sjukdomar, patologi.....	1,5
Inläring i arbete + yrkesprov.....	4+1	Läkemedelslära/läkemedelsräkning.....	1
<i><u>Stöd för rehabilitering/habilitering</u></i>		Aseptik och mikrobiologi.....	0,5
Introduktion, rehabiliteringens och habiliteringens grunder, specialomsorg	2,5	Första hjälp	0,5
Medicinsk, social, yrkesinriktad och fostrande rehabilitering/habilitering.....	1,5	Inläring i arbete + yrkesprov	5+1
Inläring i arbete + yrkesprov	4+1		

Figur 9. Innehållet för vuxenstudier

10. LÄROAVTALSUTBILDNING

Med läroavtalsutbildning avses studier som bedrivs på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som kompletteras med teoretiska studier.

Ett läroavtal kan ingås, om arbetsgivaren och utbildningsanordnaren på det sätt som lagstiftningen förutsätter har kommit överens om att ordna läroavtalsutbildning. Läroavtalet är ett tidsbestämt arbetsavtal som ingås skriftligen mellan den studerande och arbetsgivaren. Utbildningsplatsen bör ha en verksamhet som motsvarar läroplansgrunderna, nödvändig arbetsutrustning samt anställda vars yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet är sådana att de kan förordnas till ansvariga utbildare för studerande.

I läroavtalet anges avtalets giltighetstid, provotidens längd och den examen som utbildningen avser. Till avtalet fogas ett personligt studieprogram för studerande, av vilket framgår:

- den examen som skall avläggas, den grund för läroplanen eller för fristående examen som iakttas i undervisningen samt examens omfattning
- de centrala arbetsuppgifterna
- den teoretiska undervisning som ingår i utbildningen
- hur de teoretiska studierna infaller under utbildningstiden
- de ansvariga utbildarna
- övriga omständigheter av betydelse för studierna

I studieprogrammet skall den studerandes tidigare utbildning och arbetserfarenhet beaktas och räknas till godo. Programmet utarbetas gemensamt av den studerande, arbetsgivaren och utbildningsanordnaren.

Vid läroavtalsutbildning som ordnas enligt läroplansgrunderna utfärdas examensbetyg när studerande slutfört de studier som hör till examen med godkänt resultat.